

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
доктору філологічних наук, професору,
професору кафедри теорії та практики
перекладу романських мов
імені Миколи Зерова
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Смущинській Ірині Вікторівні

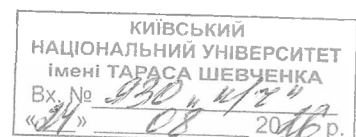
РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата філологічних наук, доцента,
доцента кафедри романської філології
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Людмили АРТЕМОВОЇ

на дисертаційну роботу СИЗЬКО Марії Федорівни
«Вплив мов корінного населення Еквадору
на лексичні та стилістичні особливості іспанської мови
(на матеріалі публіцистичного дискурсу Еквадору)»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 035 – філологія, галузь знань 03 – гуманітарні науки

Рецензоване дисертаційне дослідження Сизько Марії Федорівни присвячене комплексному аналізу індигенізмів у сучасному публіцистичному дискурсі Еквадору. Особливу наукову цінність становить те, що вперше в українській науці опрацьовано унікальний масив даних для розробки інтегрованої аналітичної моделі, яка поєднує корпусно-кількісний аналіз з дискурсивно-прагматичною інтерпретацією.

Отримані результати мають вагоме теоретичне значення та характеризуються високою науковою новизною, оскільки робота є першим в українській романістиці дослідженням, у якому розроблено інтегровану модель, яка пов'язує частотність і доменну локалізацію індигенізмів із їх прагматичними функціями, механізмами індексації соціальних значень та синтаксичними моделями інтеграції у медіадискурсі. Уперше дискурсивний аналіз поєднано з корпусними методами дослідження для системного вивчення публіцистичного дискурсу Еквадору, зосередившись на частотності використання індигенізмів, їхні колокаційні моделі, жанрово зумовлені

контексти вживання та пов'язані з ними оцінні та ідеологічні рамки. Сильними сторонами розділу є комплексність підходу, поєднання кількісного й якісного аналізу, а також висвітлення індигенізмів як динамічного ресурсу конструювання ідентичності та інтеркультурності.

Дисертаційна праця також має беззаперечне практичне значення. Узагальнені у роботі висновки можуть бути використані у викладанні університетських курсів з соціолінгвістики, контактної лінгвістики, медіалінгвістики, дискурс-аналізу та корпусних методів дослідження мови. Матеріали дисертації, що включають укладений перелік індигенізмів із їх частотними, семантичними та синтаксичними характеристиками, можуть бути використані як методична база для спеціалізованих навчальних курсів з медіалінгвістики, міжкультурної комунікації та лексикографічних практик.

Основний зміст дисертаційного дослідження відображено у *чотирьох* статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, що відповідає вимогам пунктів 8-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ України №341 від 21.03.2022). Апробацію матеріалів дисертації було здійснено на засіданні кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, на одній міжнародній та двох всеукраїнських конференціях. Привертає увагу продумана послідовність публікацій, що відображає планомірну роботу дисертантки над її дослідженням.

Дисертаційна робота Сизько Марії Федорівни відзначається належним рівнем оформлення та чіткою логічною структурою, що сприяє доступному сприйняттю й осмисленню запропонованих авторкою теоретичних та практичних засад дослідження. Робота вирізняється також високим рівнем концептуалізації та якісною метамовою дослідження.

Дисертація складається з анотацій двома мовами, вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг та композиційна організація дисертації відповідають вимогам до оформлення робіт, що подаються на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії.

У дисертаційному дослідженні кожен розділ розкриває специфічні аспекти функціонування індигенізмів – у межах соціолінгвістики,

медіадискурсу, як об'єкт корпусного аналізу, з точки зору їх семантичних, синтаксичних, прагматичних та дискурсивних характеристик.

Перший розділ «Мовний контакт та публіцистичний дискурс у сучасному лінгвістичного вимірі» присвячено розгляду мовного контакту у постколоніальному та багатомовному контексті Еквадору. Особлива увага присвячена окресленню концептуальної основи роботи із висвітленням ступеню дослідження індигенізмів у латиноамериканській та українській іспаністиці. Також у розділі критично осмислюється сучасний стан дослідження публіцистичного дискурсу у межах дискурсивного аналізу та корпусних досліджень.

Другий розділ «Корпус публіцистичного дискурсу та аналітична модель його дослідження» вміщує авторський публіцистичний корпус еквадорських медіа, який представлений широкою типологією різножанрових текстів, пояснена застосована у дослідженні методика корпусного та дискурсивного аналізу. Важливою частиною є вперше запропоновану сформульовану інтегровану аналітичну модель дослідження індигенного компонента в медіадискурсі.

Третій розділ «Лексичні та синтаксичні прояви мовного контакту в публіцистичному дискурсі Еквадору» здійснено багаторівневий аналіз лексичних та синтаксичних контактних одиниць у публіцистичному дискурсі Еквадору на матеріалі корпусу 2019–2024 років. Семантичний та прагматичний рівні показали здатність індигенізмів переходити від нейтральної номінації до соціального індексу й символу політичної позиції. У межах концепції індексації встановлено їхню роль у маркуванні локальності та культурної автентичності. Синтаксичний аналіз описав типові моделі інтеграції індигенного матеріалу, які функціонують як редакційні стратегії пояснення та легітимації.

Дисертація Сизько Марії Федорівни – багатовекторне та різноаспектне дослідження, яке без сумніву викличе інтерес у науковців-романістів. Переходячи до критичної частини рецензії, хотілося б наголосити на загальній позитивній оцінці дисертаційної праці, а також на тому, що авторкою були частково враховані зауваження та побажання, висловлені під час обговорення дисертації на засіданні кафедри романської філології.

Як і будь-яка наукова робота, дисертація Сизько Марії Федорівни є підставою для дискусій, пропозицій та обміну думок. Не применшуючи дослідницького здобутку дисертації, зробимо декілька зауважень до роботи:

- 1) У своєму дослідженні Ви неодноразово наголошуєте на важливості залучення різножанрового публіцистичного ілюстративного матеріалу для забезпечення репрезентативності корпусу. Так, на с. 86-87 зазначається, що «Різні жанри публіцистики – новинні повідомлення, аналітичні матеріали, редакційні колонки, інтерв'ю – реалізують відмінні дискурсивні стратегії». На с.100, розглядаючи жанрову структуру корпусу ілюстративного матеріалу, Ви пропонуєте «аналітичні матеріали (огляди/коментарі/репортажі)», на с. 141 – це новини, аналітика і колонки; с. 161 – «репортаж, культурна замітка, гастрономічний огляд, аналітика про традиції», с. 162 - «сервісні жанри». Про які власне жанри публіцистичних текстів йдеться, коли ви говорите про аналітику та аналітичні матеріали? На доробок яких дослідників, вітчизняних чи закордонних, Ви спиралися, пропонуючи цей розподіл? Наприклад, традиційно для іспанської журналістики це J.L.Martínez Albertos, A.Gervera, L.Gomis, G.Martín Vivaldi.
- 2) У другому розділі (2.4) дисертації дискусійною є надмірна деталізація в описанні корпусно-інструментального блоку дослідження та певна інформаційна повторюваність. Опис інструментів (Sketch Engine, AntConc, WordSmith Tools, Wmatrix) подається занадто розгорнуто, з повторенням технічних характеристик, які могли б бути узагальнені у таблиці, наприклад. Технічні процедури (токенізація, лематизація, конкорданси, колокації) описані докладно, але без чіткої диференціації між ключовим і допоміжним рівнем аналізу, що створює ризик втрати фокусу на дослідницькій меті дослідження. Варто було б змістити акцент на пояснення функціональної ролі індигенізмів у публіцистичному дискурсі, а не на технічних деталях.
- 3) На с. 105, с. 107 Ви вводите поняття реєстру у таких контекстах: «релевантні поняття медіакомунікації (жанр/реєстр)», «публіцистичний дискурс постає не як однорідний тип текстів, а як сукупність жанрів і реєстрів». У наведених контекстах термін *реєстр* використано без уточнення його значення, що спричиняє семантичну двозначність. Зважаючи на те, що у дослідженнях публіцистичного стилю він може позначати різні явища – від стилістичного реєстру (формально, це стиль в іспанській традиції) до соціолінгвістичного реєстру (мовні варіанти, зумовлені соціальними умовами).
- 4) На с. 189 йдеться про «в різних жанрових позиціях (заголовки, лід, аналітичний фрагмент)». Однак наведені елементи належать до

композиційної структури публіцистичного тексту, а не до його жанрових характеристик. Тому вживання терміну *жанрова позиція* у цьому контексті видається некоректною, оскільки жанр визначає тип публіцистичного тексту (до прикладу, репортаж, авторська колонка тощо), тоді як заголовок, вступ, корпус статті та висновок традиційно вважаються її основними структурними елементами, де «аналітичний фрагмент» може бути скоріше композиційною деталлю у внутрішній організації статті.

Висловлені зауваження і пропозиції не применшують теоретичного та практичного значення роботи для романських студій в цілому, контактної та соціолінгвістики. Вони свідчать про складність теоретичного завдання й практичних аспектів його розв'язання, свідчать про перспективність на науковий потенціал для подальших розвідок.

Дослідження Сизько Марії Федорівни за науково-прикладним спрямуванням відповідає спеціальності 035 – Філологія з галузі знань 03 – Гуманітарні науки, та за якістю й змістовністю отриманих теоретичних, методичних і практично орієнтованих розробок відповідає рівню дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Дисертація Сизько Марії Федорівни «Вплив мов корінного населення Еквадору на лексичні та стилістичні особливості іспанської мови (на матеріалі публіцистичного дискурсу Еквадору)» відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» №44 (з усіма змінами) від 12.01.2022 р., а її авторка, Сизько Марія Федорівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Рецензент:

кандидат філологічних наук,

доцент, доцент кафедри романської філології

Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

Людмила АРТЕМОВА

